

Dataskydd.net Sverige
Alsnögatan 18
116 41 Stockholm

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Uppsala 2018-01-17

Remissyttrande över Datalagring, brottsbekämpning och integritet – SOU 2017:75 (dnr Ju2017/07896/Å)

Dataskydd.net är en svensk ideell, partipolitiskt obunden förening som verkar för bättre tekniskt och juridiskt dataskydd för privatpersoner i Sverige. Texten i det här dokumentet är publicerad med licensen .

Innehållsförteckning:

<i>Sammanfattning</i>	2
<i>Är EU-domstolen lättlurad?</i>	4
<i>Rättssäkerhet för människor, inte för uppgifter</i>	5
<i>Utredningens genomgång av rättspraxis</i>	6
<i>Mästartaologier vid domstolen i Luxembourg?</i>	6
<i>Van- eller omtolkning av domstolen i Strasbourg?</i>	8
<i>Effektiviteten: ”extrem” och spårlös samtidigt</i>	9
<i>Utredningens oroande grepp om rättsväsendet</i>	12
<i>Åklagare olämpliga som prövningsinstans</i>	12
<i>Maktindelning i Sverige, RF 1 kap. och domstolar</i>	13
<i>Bristfälligt om överskottsinformation</i>	14
<i>Redaktionell reklam för moderna adressöversättare?</i>	15
<i>En bättre väg framåt</i>	16
<i>Källhänvisningar</i>	17
<i>Rättsfall</i>	17
<i>Offentliga tryck</i>	18
<i>Längre källor</i>	19
<i>Nyhetsartiklar, övrigt</i>	19

Sammanfattning

Det är tveksamt, till och med osannolikt, om utredningens förslag uppfyller Europadomstolens och EU-domstolens krav på rättssäkerhet.¹ Inte heller är det sannolikt att förslagen ligger i linje med någon av domstolarnas förståelse av de mänskliga rättigheterna. Om det allmänna avser att gå vidare med utredningens förslag bör man tydligare motivera avstegen från EU-rätten. För att inte skada förtroendet för politiker, bör det allmänna överväga att gå ur EU och Europa-konventionen om de verkligen inte vill följa reglerna inom dessa områden.

Utredningen gör flera logiska vurpor:

- En karaktärisering av *generell* och *åtskillnad* som rörändes olika typer av uppgifter (trafikuppgifter, abonnentuppgifter, osv), i stället för olika kategorier av människor (misstänkta, icke misstänkta).² Det är klart att de mänskliga rättigheterna framför allt skyddar människor i olika stadier av livet. Uppgifter har inga egna rättigheter. Vi kan inte be EU-domstolen göra nya domslut för varje typ av uppgift som genereras inom varje internetprotokoll (det finns tusentals). Utredningens uppgiftscentriska tolkning leder till absurda konsekvenser.
- Ett antagande att icke misstänkta människors rättigheter måste kränkas för att skydda misstänkta människor från kränkning.³ Konventioner och stadgor om mänskliga rättigheter finns för att ge en hög nivå av skydd i normalfallet. När en person inte är misstänkt ska alltså skyddet vara högt. Undantag kan sedan göras om de är föreskrivna och i specialfall, så som när en person är misstänkt. Utredningen verkar se det annorlunda: som om att normalfallet innebär ett lågt skydd, och specialfallen samma låga skydd.
- Avsiktlig inskränkning av Åklagarmyndighetens objektivitetsplikt, för att föregående prövningar inte ska behöva göras av instanser utan egna intressen i underrättelseverksamheten.⁴ EU-domstolen föreskrev, med stöd i Europadomstolens praxis, en föregående, *oberoende* prövning.⁵
- Misstänkliggörande av domstolar genom att utmåla deras *kontradiktoriska* process (det vill säga beslut som tar båda parternas intressen i beaktande) som dålig vid intresseavvägningar.⁶

Därutöver har utredarens mediakommunikation varit direkt underlig. Till exempel har utredaren

¹Se även särskilda yttranden i utredningen av Jonas Agnvall (Datainspektionen) och Staffan Lindmark (Post- och telestyrelsen). SOU 2017:75, s. 325–329, samt s. 342–346.

²Se t. ex. NyTeknik, 11 oktober 2017, Ministern om datalagring: Svårt få ut trafikuppgifter.

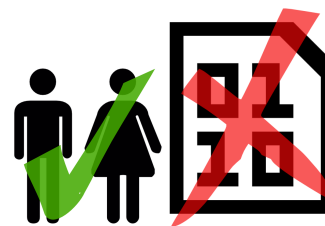
– *Att man i EU-domen talar om generell lagring kanske något missvisande, för det finns i dag en mängd uppgifter som man inte är skyldig att lagra, säger utredaren Sigurd Heuman.*

³SOU 2017:75, s. 201–202.

⁴Jfr. SOU 2017:75, s. 266: ”Av större praktisk betydelse och intresse är att åklagare redan i dag har uppgifter inom ramen för underrättelseverksamhet. Det rör sig här främst om tillämpningen av 2007 års preventivlag. Därutöver har åklagare i viss begränsad utsträckning en roll i polisens regionala underrättelsecenter (RUC).”

⁵Mål nr C-203/15, para. 120.

⁶SOU 2017:75, s. 265: ”Beslut enligt IHL fattas i underrättelseverksamhet, vilket gör att domstolsmiljön, som har kontradiktion som utgångspunkt, blir onaturlig. Underrättelseverksamheten är nämligen främst inriktad mot en företeelse till skillnad från förundersökningen, som inriktar sig mot en person (23 kap. 2 § RB). Även om beslutsfattande enligt 2007 års preventivlag ligger på domstolar så är underrättelseverksamhet typiskt sett främmande för domstolarna.”

Mänskliga rättigheter eller datarättigheter?

Åtskillnad görs mellan människor som är misstänkta för brott och människor som inte är misstänkta för brott, inte till exempel uppgifter från HTTP och uppgifter från FTP. EU-domstolen kan inte göra nya datalagringsprövningar *per tekniskt protokoll/per typ av uppgift* (det skulle ju kräva tusentals prövningar), utan måste uttala sig om rättssubjekten – människorna – inom dess jurisdiktion.

Bild: Dataskydd.net ©©

Fel håll. Det normala är en hög nivå av dataskydd och stark respekt för de mänskliga rättigheterna. Mängden undantag från normaltillståndet kan dock gradvis öka ju grövre brottsligheten en individ är misstänkt för.

Bild: Dataskydd.net ©©

(O)beroende. De brottsbekämpande myndigheterna är inte oberoende av sin egen verksamhet. Domstolar, som tar båda parternas intressen i beaktande, ses som oberoende för att de är kontradiktoriska.

Bild: Dataskydd.net ©©

- ...uppfunnit en folkrättslig skyldighet för Sverige att datalagra.⁷ Det är fel..
- ...påstått att EU-domstolen (av dumhet?) fattat ett felaktigt beslut på grund av den dåliga frågan Stockholms kammarrätt (av dumhet?) ställt.⁸ Sådana uttalanden skadar medborgarnas förtroende för rättsväsendet i både Sverige och EU. Uttalandet skapar en onödig och förtroendeskadande konfliktsituation mellan brottsbekämpande myndigheter och domstolsväsendet.

Polisen och Säkerhetspolisen har också lånat sig till frontalkonfrontationer med de mänskliga rättigheterna och med domstolsväsendet genom att bland annat

- ...hålla med utredaren om att EU-domstolen har lurats att fatta beslut på ”felaktiga grunder”, enligt Säkerhetspolisen då Stockholms kammarrätt ställt en dålig fråga.⁹ Säkerhetspolisens jobb är att skydda den befintliga rättsordningen: de ska värna demokratins spelregler sådana som de är.
- ...sprida osaklig information om sin verksamhet¹⁰ med innebörden att polisen under februari till maj år 2017 inte skulle ha kunnat utreda mer än 40% av de tips om brott mot barn som lämnats in under denna tidsperiod. Jämförande information om något annat år finns inte.¹¹ Så vitt vi vet har polisen aldrig varit så effektiv under februari till maj 2017. Så vitt polisen vet har polisen aldrig varit så effektiv som under februari till maj 2017.¹²
- ...inte sammanställt statistik över datalagringens nytta. De enda uppgifter om datalagringens verkan som tillkännagivits är intetsägande anonyma anekdoter som inte uppenbarligen ens gäller privatpersoner som befunnit sig på svenskt territorium och som därför inte nödvändigtvis påverkas av vad svenska teleoperatörer gör. Om Säkerhetspolisen får uppgifter om att privatpersoner i Sverige tänker spränga saker, begå attentat eller massmord,

⁷DN Debatt, Sigurd Heuman et al, 10 oktober 2017, ”Så kan svensk datalagring anpassas till EU-rättens krav” (artikeln påstås vara uppdaterad 22 november 2017, oklart hur).

⁸TT-artikel av Owe Nilsson, till exempel publicerad i Göteborgsposten, 12 oktober 2017 under titeln ”Grunden för EU-domen ifrågasätts”:

- Som man frågar får man svar. Man blir ju litet fundersam på om EU-domstolen hade svarat på detta sätt om frågan från Kammarrätten hade ställts på ett mer korrekt sätt, säger Sigurd Heuman till TT.

⁹Se ovan, fotnot 8.

¹⁰Svenska dagbladet, debattartikel av ECPAT, 11 oktober 2017, Datalagring är ett måste för att komma åt förövare.

¹¹Enligt mejl inkommet till Amelia Andersdotter, 7 november 2017, klockan 10:41 (stavfel och utebliven interpunktion som i originalet):

Hej Amelia

Den information du fick från ECPACT för 2017 bygger på att vi speciellt tittat på Hur många rapporter från bl.a. NCMEC vi inte kunnat gå vidare med p.g.a. av beslutet i EU-domstolen angående datalagring.

Vi kan inte presentera liknande statistik för åren 2013-2016

En stor andledning är bl.a. polisens omorganisation 2015 då polisen blev en myndighet istället för 24 länsmyndigheter

Mvh

Jörgen Härberg, Noa/National Operations Department ,Nationellt It-brottscentrum / Swedish Cybercrime Centre SC3, Desken/Desk Unit

¹²Jfr. även TV4, Kalla fakta, Polisen missade smygfilmade pedofil, 10 januari 2017. TV4 introducerar sitt klipp med ett särskilt chockerande fall från 2015, då datalagringens lag var i full kraft:

Polisen hinna inte reda ut alla misstankar om nätpedofiler och sexövergrepp mot barn. Det visar Kalla faktas granskning. Det kanske mest flagranta fallet rör den läkare i Falun som kunde fortsätta begå övergrepp flera månader efter det att [5]schweizisk polis larmat sina svenska kollegor.

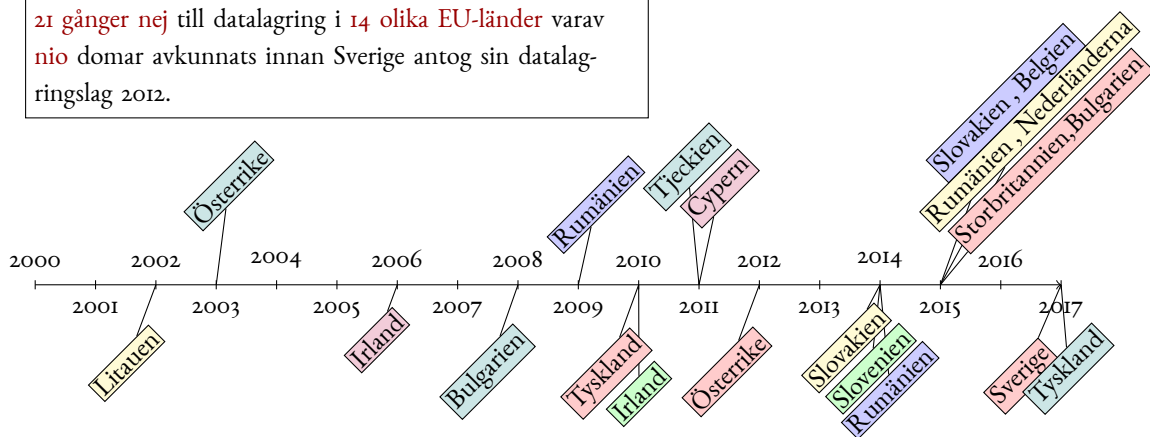
Inga puckon? Koen Lenaerts (EU-domstolens ordförande) och Mari Andersson (tf. kammarrättspresident i Stockholm) är lagfarna och erfarna lagmän. Det är osannolikt att de skulle lura varandra med korkade frågor och lågkvalificerade resonemang. Bild, v.: Pressbild, Europeiska unionen. Bild, h.: Pressbild, Advokatsamfundet

är det stötande att Säkerhetspolisen hellre ägnar sig åt underrättelsearbete i stället för att skyndsamt inleda förundersökningar.¹³

Är EU-domstolen lättlurad?

Utredaren och Säkerhetspolisen har påstått att EU-domstolen fattat ett felaktigt beslut eftersom den lurats av Stockholms kammarrätt att situationen i Sverige är annorlunda än vad den är. Sådana uttalanden kan tolkas som en anklagelse mot bägge domstolarna att de är dumma, rentav okvalificerade att utföra deras jobb. Det skadar medborgarnas förtroende för inte bara det europeiska utan också för det svenska rättsväsendet. Det skapar en farlig konfliktsituation mellan brottsbekämpande myndigheter och domstolsväsendet.

21 gånger nej till datalagring i 14 olika EU-länder varav nio domar avkunnats innan Sverige antog sin datalagringslag 2012.

Figur 1: Mindre än sex månader efter det att den nya svenska lagen om elektronisk kommunikation och den så kallade inhämtningslagen hade trätt i kraft (1 juli 2012) begärde Österrikes konstitutionsdomstol ett förhandsavgörande som små småningom ledde fram till att datalagringsdirektivet (2006/24/EG) förklarades oförenligt med EU:s stadga.

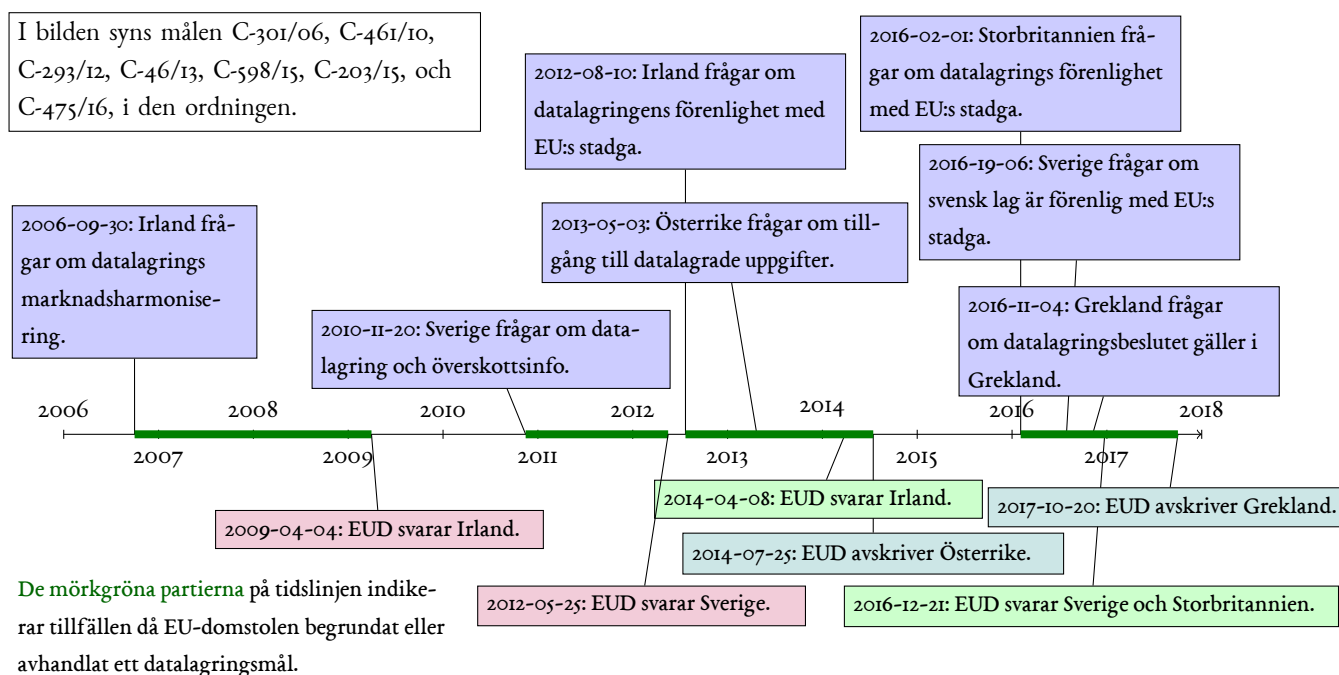
Bild: Dataskydd.net ©

EU-domstolen är inte ensam om sin bedömning av datalagring, vilket syns i FIGUR 1, baserad på datasammanställningar gjorda av Dataskydd.net.¹⁴

EU-domstolen är inte heller okunnig på datalagringsområdet. Datalagringsavgörandet den 21 december 2016 är det andra på 10 år där EU-domstolen anser datalagring inte vara förenligt med de mänskliga rättigheterna. Som framgår i FIGUR 2 med bildtext har EU-domstolen behandlat nio ärenden som gäller datalagring sedan 2006.

¹³Två underliga exempel ur Säkerhetspolisens engelskspråkiga yttrande (som man antar att de sammanställt för att Sigurd Heumans och Morgan Johanssons kunskaper i det svenska språket är bristfälliga): "NN has provided information to ISIS attack planners", "NN comes from [a certain country] and is ready to "work" in Sweden". Rör det här personer som befinner sig på svenskt territorium alls? Har personerna i tipsen kommunicerat med någon på svenskt territorium över huvud taget? Säkerhetspolisen beskriver dessa exemplifierade tips som att de "receive [information] from [...] foreign government agencies. In several cases, there is information on a named individual and a specific location."

¹⁴Se <https://dataskydd.net/datalagringen-och-domstolarna> samt avsnittet Källförteckning.

EU-domstolen har haft all information om svensk rätt de behöver. De har haft tillgång till den svenska lagtexten och har kunnat översätta och tillgodogöra sig densamma. Det finns ingen anledning att tro att EU-domstolen, på grund av just kammarrättens fråga och inom en större kontext som avhandlats många gånger i många olika domstolar med samma resultat som det EU-domstolen kommit fram till, skulle ha gjort några felslut eller blivit förvirrad.

Vidare finns det heller ingen anledning att tro att Kammarrätten i Stockholm är inkompetent eller oförmögen att förstå vilka frågor den vill ha svar på. Dataskydd.net påminner regeringen om att den själv faktiskt har makten att utse vilka domare som sitter i kammarrätten, och presumtivt har säkerställt sig om att de som verkar där har erforderliga kompetenser.

Rättssäkerhet för människor, inte för uppgifter

En av utredningens största brister är att den sätter uppgifter i centrum för bedömningarna av rättssäkerhet i stället för att sätta människor i centrum för bedömningarna av rättssäkerhet. Rättssäkerhet ju är ingenting vi har för uppgifternas skull, utan för människornas skull. Det är inte för att skydda sammanslutningen av trycksvårta i ett särskilt mönster på telefonkatalogens gulnande pappersark som vi infört en viss nivå av skydd för abonnentuppgifter, utan för att skydda människorna vars nuvarande och framtida beskaffenheter och egenskaper beskrivs av sagda trycksvårta.

Utredaren har försökt skoja bort EU-domstolens resonemang kring åtskillnad och generell lagring, genom att hänvisa till att det finns typer av uppgifter som inte lagrats (FTP-uppgifter, osv.).¹⁵ Och visst har EU-domstolen inte uttalat sig om varje enskilt protokoll som någonsin använts i något elektroniskt nätverk

¹⁵SOU 2017:75, s. 95: "Besök på webbsidor och chattsidor samt användning av File Transfer Protocol (FTP, dvs. upp- och nedladdning av filer) är exempel på tjänster som faller utanför lagringsskyldighetens räckvidd". Se även listan i Särskilt yttrande av Anders Ahlqvist, Anna Olander Sellén, Katarina Bigovic Apitzsch, Carin Ewald Möller och Hans Harding, tillfogad SOU 2017:75 på s. 332.

Figur 2: EU-domstolen har ägnat betydande tid de senaste 15 åren åt att begrundat datalagringsfrågan ur olika vinklar och perspektiv. En stor förändring ägde rum 2009 då EU:s stadga för grundläggande rättigheter trädde i kraft. Sedan dess har EU-domstolen tagit uppdraget att vaka över europeiska rättsliga principer på stort allvar. Till rättsfallen i bilden kan räknas österrikiska konstitutionsdomstolens hänskjutning av fråga om giltigheten av datalagring enligt stadgan i november 2012, samt en hänskjuten fråga från en spansk domstol under 2016. Bild: Dataskydd.net ©

någonstans, och inte heller upprättat några uttömmande eller icke uttömmande listor över personuppgifter som kan genereras som en del av dessa protokolls tekniska funktion och som kan påverkas av en lagringskyldighet. Men det vore inte heller rimligt om domstolen försökte arbeta på det sättet. Det skulle krävas tusentals eller miljontals prövningar i EU-domstolen om varje enskild uppgiftstyp behövde prövas med avseende på datalagring var för sig, och tusentals sidors domslut om EU-domstolen behövde lista alla uppgiftstyper.

EU-domstolen tolkas i stället rimligare som att de uttalat sig om de människor vars trygghet och rättssäkerhet ska bevaras genom en särskild, rättssäker struktur på de nationella lagstiftningarna i EU-området. Domstolen gör inte skillnad mellan HTTP och FTP, utan mellan privatpersoner som är misstänkta för en brottslig handling och därför under utredning, och privatpersoner som inte är misstänkta för en brottslig handling och därför inte är under utredning.

Perspektivet att de mänskliga rättigheterna skyddar människor ska anläggas vid läsning av hela EU-domstolens domslut, men i synnerhet bör man använda detta perspektiv i paragraf 105-112, som utredaren annars hittat på olika innovativa sätt att avfärda (se även nästa avsnitt om tautologier). Polisen, Säkerhetspolisen och utredaren verkar nämligen försöka sig på följande strategi: låtsas som om att datalagring är oerhört komplicerat, tekniskt och svårt att förstå, i förhoppningen om att teknomysticism ska fördunkla både EU-domstolens resonemang och de mänskliga rättigheternas relevans och ställning i svenskt rättsväsende. Dataskydd.net kan inte ställa sig bakom sådan teknomysticism. Frågan är inte svår, den är inte teknisk och den har ingenting med olika protokoll och uppgiftstyper att göra. Den har att göra med vilken respekt statsmakten anser sig behöva ha för rättigheterna för de privatpersoner som befinner sig på dess territorium. EU-domstolen anser ”en hel del respekt”, och utredaren kämpar i motvind för att argumentera något annat.

Utredningens genomgång av rättspraxis

Mästartautologier vid domstolen i Luxembourg?

Ett av utredningens (o)roande påståenden är att EU-domstolen, i stället för att vara klar och tydlig med att övervakning ska riktas mot misstänkta individer under en brottsutredning, i själva verket ägnat sig åt mästerliga tautologier. Utredningen menar att EU-domstolen bara har sagt att riktad övervakning ska vara riktad, men att EU-domstolen inte specificerat att även oriktad övervakning ska vara riktad.

Som framgår ovan är /.../ utredningens slutsats att domstolens uttalande om riktad lagring endast är ett exempel och ett *obiter dictum*. Uttalandena i p. 110 om avgränsning av den berörda personkretsen tar sikte just på denna riktade lagring och således inte generellt på hur nationell lagstiftning om lagring ska vara utformad.

– SOU 2017:75, s. 205.

Kommentaren gäller följande passage ur domslutet:

Vad för det andra gäller de materiella villkor som en nationell lagstiftning som inom ramen för brottsbekämpning tillåter lagring i förebyggande syfte av trafikuppgifter och lokaliseringssuppgifter måste uppfylla för att säkerställa att den är begränsad till vad som är strängt nödvändigt, påpekar domstolen att även om de villkoren kan variera utifrån vilka åtgärder som vidtas för att förebygga, undersöka, avslöja och väcka åtal för grov brottslighet, måste lagringen av uppgifterna alltid uppfylla objektiva kriterier, som fastställer ett samband mellan de uppgifter som ska lagras och det eftersträvade syftet. I synnerhet måste villkoren vara sådana att de klart avgränsar åtgärdens omfattning och följaktligen den berörda personkretsen.

– Beslut i mål nr C-203/15, para. 110 [anm.: vår understrykning]

Ordföljden ”i synnerhet”, som inleder paragrafens andra mening, tolkas rimligare som att domstolen ser avgränsningen av den berörda personkretsen som central. Dataskydd.net gjorde en sökning på webbplatsen lagen.nu efter hur ordföljden ”i synnerhet” används i svensk rätt och fann bland annat följande exempel:¹⁶

I påföljdsfrågan får i synnerhet omständigheterna kring gärningarna under åtalpunkten 1 (sexuellt utnyttjande av barn) betydelse. /.../ I synnerhet upprepade gärningar av detta slag har enligt hovrättens mening ett påtagligt artvärde, dvs. omständigheterna talar förhållandevis starkt för en frihetsberövande påföljd.

– NJA 2014 s. 990. [anm.: våra understrykningar]

Här framstår ”i synnerhet” som en fras man använder för att lägga extra tonvikt vid särskilt uppseendeväckande eller viktiga omständigheter. En sådan användning av ordföljden överensstämmer med bokstavsdefinitionen av begreppet i Svenska akademins ordbok.¹⁷

Även hänvisningen till *obiter dictum* är intressant.¹⁸ Begreppet är viktigt i anglosaxisk rätt och beskriver tillfällen då domstolar uttalar sig om fallspecifika omständigheter som inte utgör någon allmängiltig princip. I germansk och napoleonsk rätt, som den som gäller i EU och som är grunden även för det svenska rättsväsendet, finns ingen tradition av att göra någon åtskillnad mellan *ratio decidendi* och *obiter dictum*.¹⁹

Menar utredaren att Sverige bör anglosaxifiera sig? Det kan nämnas att anglosaxisk rätt (*common law*) i högre utsträckning än den gällande europeiska rättstraditionen förutsätter att politiker underställer sig domstolars bedömningar av vad som är *rätt* och *fel* (starkare maktindelning, tydligare kopplingar till Locke och Montesquieu²⁰). En mindre ansträngd juridisk lösning hade varit att

¹⁶Se <https://lagen.nu/dom/nja/2014s990>

¹⁷SYNNERHET i förb. i synnerhet (förr äv. sammanskrivet); ofta förkortat i sht. 1) (numera mindre br.) adverbialt, betecknande att ngn l. ngt (ur l. i motsats till ett kollektiv) tages var för sig l. ss. en individuell l. enskild företeelse l. person, (var o. en l. var) för sig (se FÖR, prep. 34), enskilt l. individuellt l. separat l. personligen, på egen hand o. d.; äv. i sådana uttr. som var (och en) i synnerhet l. i synnerhet (var) för sig; äv. liktydigt med: i sänder. 2) adverbialt, ss. (vanl. framförställd, stundom efterställd) beteckning för att ngt framför allt l. framför andra l. främst gäller den l. det som förb. utgör bestämning till, särskilt l. speciellt l. företrädesvis l. förnämligast l. framför allt o. d; ofta i uttr. i all synnerhet. <https://www.saob.se/artikel/?seek=synnerhet&pz=1>

¹⁸”I förbifarten”.

¹⁹Jfr. MacCormick, D.N. & Summers, R. S. (ed.), *Interpreting Precedents: A Comparative Study*, 1997, s. 537:

[In civil law systems, there is] no tradition of differentiating systematically in regard to a precedent opinion between *ratio decidendi* and *obiter dicta* – between holding and dictum – as in the common law.

²⁰Läs exempelvis *Västerlandets filosofihistoria* av Bertrand Russell (avsnittet om Rousseau), eller *Från Platon till kriget mot terrorismen*, av Sven-Eric Liedman (avsnittet om Montesquieu och Rosseau).

Fere libenter homines id quod volunt credunt.*

Obiter dicta är ett viktigt begrepp i anglosaxisk rätt (common law), men inte särskilt viktigt i germanska/napoleonska rätt. Även om EU-domstolen hade uttalat obiter dicta borde det alltså inte påverka tyngden som tillmätts domstolens resonemang. Allt EU-domstolen har sagt är viktigt, men i synnerhet är andra meningerna i paragraf 110 i domslutet också viktig.

* Man tror det man vill tro.

helt enkelt förkunna att Sverige minsann inte avser följa paragraf 110 i domslutet. De flesta medborgare förstår ändå att det allmänna ägnar sig åt domstolstrots (och kommer vara mer eller mindre nöjda med det) så det finns ingen anledning att vara implicit med ansträngningen.

Van- eller omtolkning av domstolen i Strasbourg?

Utredningen har försökt hänvisa till Europadomstolens avgörande i mål *K.U. mot Finland* för att motivera Sveriges presumtiva folkrättsliga förpliktelse att datalagra. I utredningen om straffrättsligt skydd mot kränkningar på nätet (SOU 2016:7) framgår emellertid att detta avgörande i själva verket gäller möjligheten att utkräva straffrättsligt ansvar vid integritetskränkningar.²¹ *K.U. mot Finland* handlar alltså om när polisen ska blandas in i upplösningen av en viss form av mellanmänsklig orättvisa, inte om när teleoperatörer ska förpliktigas att lagra uppgifter. Redan inför tillsättandet av utredningen om straffskydd och integritet underströk regeringen att man ansåg sig redan följa *K.U. mot Finland*.²²

Datalagringsutredningen har rikligt hänvisat till 49 § i avgörandet *K.U. mot Finland*:

The Court [*Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter, vår anm.*] considers that practical and effective protection of the applicant required that effective steps be taken to identify and prosecute the perpetrator /.../ An effective investigation could never be launched because of an overriding requirement of confidentiality. Although freedom of expression and confidentiality of communications are primary considerations and users of telecommunications and Internet services must have a guarantee that their own privacy and freedom of expression will be respected, such guarantee cannot be absolute and must yield on occasion to other legitimate imperatives /.../ [I]t is [t]he task of the legislator to provide the framework for reconciling the various claims which compete for protection in this context[.]

– *K.U. mot Finland*, 49 §. [anm.: våra understrykningar]

Att rätten till privatliv *ibland* måste ge vika för andra intressen, innebär inte att Europadomstolen har sagt att rätten till privatliv *alltid* ska ge vika. Till exempel kan ett sådant tillfälle då rätten till privatliv måste ge vika vara under utredningar av en för ett brott skäligen misstänkt individ. Datalagring träffar alla individer alltid, inte vissa, misstänkta individer ibland. En *avvägning* mellan

²¹Ur SOU 2016:7, Straffskydd och integritet, s. 91:

I K.U. mot Finland hade en okänd person lagt ut ett meddelande på internet om att K.U. (en 12-årig pojke) var intresserad av en sexuell relation med en annan pojke. K.U. hade anmält saken till polisen, som hade funnit att det saknades laglig möjlighet att tvinga internetoperatören att lämna uppgift om vem som låg bakom meddelandet. Europadomstolen fann att det borde ha funnits regler som tillät en avvägning mellan intresset av sekretess på internet och enskilda personers rätt att skyddas mot brott eller ingrepp i sin personliga integritet. Avsaknaden av regler utgjorde ett brott mot artikel 8. Även i detta fall var det enligt domstolen ett straffrättsligt förfarande som krävdes.

²²SOU 2016:7, s. 628–629:

*Europadomstolen har i sin praxis slagit fast att artikel 8 i konventionen ålägger staten såväl en negativ förpliktelse att avstå från att göra intrång i rätten till respekt för privat- och familjelivet som en positiv förpliktelse att skydda enskilda mot att andra enskilda handlar på ett sätt som innebär integritetsintrång (se t.ex. *Airey mot Irland*, ansökan nr 6289/73, dom den 9 oktober 1979, *X och Y mot Nederländerna*, ansökan nr 8978/80, dom den 26 mars 1985, *K.U. mot Finland*, ansökan nr 2872/02, dom den 2 december 2008 och *Söderman mot Sverige*, ansökan nr 5786/08, dom den 12 november 2013). Ett skydd av det senare slaget tillförsäkras bl.a. genom kriminalisering av olika åtgärder som innefattar intrång i den personliga integriteten. [anm.: våra understrykning]*

olika intressen (polisens och Säkerhetspolisens intressen, mot medborgarnas intressen) innebär inte heller att det ena intresset (medborgarnas) helt ska bortses ifrån. Utredningen greppar i *K.U. mot Finland* efter halmstrån. Det är pinsam läsning.

Effektiviteten: ”extrem” och spårlos samtidigt

Utredningen saknar kvantitativa indikatorer på datalagringens effekter på brottsbekämpandet, vilket Dataskydd.net tillsammans med fyra andra organisationer noterade var en brist även i den föregående utredningen.²³ Både SOU 2015:31 och den innevarande utredningen har främst förlitat sig på anekdoter från de brottsbekämpande myndigheter, undvikit historiska jämförelser och bortsett från att utreda eller ens presentera om det funnits alternativa tillvägagångssätt.

Till de anekdotiska berättelserna hör en lista på märkliga, anonymiserade exempel från Säkerhetspolisen. Det är tydligt sekretessklassat om individerna som Säkerhetspolisen fått tips om har befunnit sig i landet. Utredningen förefaller inte ha fått tag på annan information än vi i allmänheten har. Tipsen ska dessutom, enligt Säkerhetspolisen, ha specificerat individer och platser.²⁴ Men i stället för att inleda förundersökningar om misstänkt förberedelse för allvarliga brott vill Säkerhetspolisen tydligen *ta det lugnt* med lite underrättelser och *big data-wrangling*. Det är stötande om det är så Säkerhetspolisen hanterar trovärdiga hot mot svenska medborgare, makthavare eller myndigheter.

Vad som i stället kan vara fallet är att Säkerhetspolisen, i likhet med sina franska kollegor, har en preferens för vissa typer av interaktioner med utländska kollegor som kräver att de tillförses med fullgott bytesmaterial.²⁵ Då borde utredaren, i likhet med Conseil d’État, tydligt ha angivit att så är fallet – eller ännu hellre, Säkerhetspolisen ha nämnt detta i någon av språkupplagorna för deras särskilda yttrande.

I kapitel 7 återoppar utredaren en 12 år gammal spekulation från EU-kommissionen att datalagring är viktigt för polisen.²⁶ Men EU-studien genomfördes år 2005, innan datalagringsdirektivet trätt i kraft, då EU-kommissionen inte hade annan grund för sina påståenden än politiska förhoppningar. Det är talande att utredaren inte i stället hänvisar till EU-kommissionens utvärdering av datalagringsdirektivet från 2011, där det framgår att det inte finns någon särskild evidens för datalagringens effektivitet.²⁷

Utredarens andra källa för påståendet att datalagringens nytta är ”väl dokumenterad” är en rapport skriven av Conseil d’État i Frankrike (och hänvisad till

²³DFRI:s remissyttrande över utredningen SOU 2015:31 Datalagring och integritet.

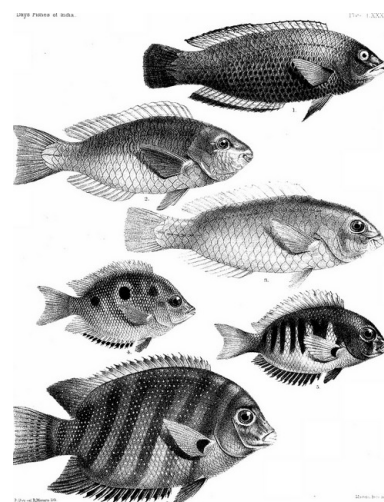
²⁴Säkerhetspolisens särskilda yttrande (på svenska) av experterna Kurt Alavaara och Per Lagerud (Säkerhetspolisen), s. 9:

För att ge en bild av detta s.k. underrättelseflöde, där trafik- och lokaliseringssuppgifter är fundamentala vid analys och bedömning, lämnas här några verkliga exempel på uppgifter som kommer till Säkerhetspolisen relativt frekvent, både från enskilda och från svenska och utländska myndigheter. I flera fall finns både en namngiven person i informationen och en utpekad plats. [anm.: vår understrykning]

²⁵Se nedan, fotnot 28.

²⁶SOU 2017:75, s. 120.

²⁷Report from the European Commission to the Council and the European Parliament, COM(2011) 225 final, Evaluation report on the Data Retention Directive (Directive 2006/24/EC) beskriver bland annat att:

Storfiskarna. Säkerhetspolisen har institutionella incitament att förklara att de gör ett mycket bra jobb och fångar många stora fiskar. Men när storfiskaren talar om hur stora fiskar han får, då räcker armarna inte till för då skarvar han som han vill. I egen-skap av varandes storfiskarens chefer, behöver regeringen begrunda om det underlag Säkerhetspolisen presenterat verkligen ska förleda regeringen att gå emot EU-domstolen. Bild: Francis Day, *The fishes of India; being a natural history of the fishes known to inhabit the seas and fresh waters of India, Burma, and Ceylon*, 1878. Ingen upphovsrätt.

av generaladvokaten i yttrandet i Tele2-målet) som ger uttryck för spekulativa förhoppningar om effektivitet utan att faktiskt demonstrera någon effektivitet. Den begripligaste nyttan av datalagring som beskrivs av Conseil d'État är att franska underrättelsetjänster föredrar att samarbeta med utländska underrättelsetjänster på ett särskilt sätt, varför datalagring är nödvändigt för att de ska slippa hitta andra samarbetsformer med sina internationella partners.²⁸ Detta är ju en fråga om tycke, smak och preferenser, och kan därför inte visas med kvantitativa indikatorer.

Eftersom det redan 2012 var känt att datalagring var ett brottsbekämpningsverktyg som sträckte europeisk konstitutionell rätt till sina yttersta gränser borde polisen, eftersom den insisterat på att verktyget var en *silver bullet* som skulle avhjälpa de sjunkande resultaten, snabbt ha garderat sig med jämförande statistik över effektiviteten före och efter datalagring. Så har inte skett, utan den övervägande delen spekulationer om datalagringens användningsområden fortsätter återfinnas i politiska dokument: yttranden till utredningar,²⁹ politiska skrivelser,³⁰ och debattartiklar.³¹ Mot bakgrund av den sammantagna statistiken från BRÅ (se nedan) kan det vara lika bra: polisens förmåga att effektivt utföra sitt ordningsbevarande uppdrag i samhället förefaller inte bara inte ha förbättrats, utan fortsätter försämrats. Sedan datalagring infördes 2012 har försämringstakten ökat (se bild).

TV4:s Kalla fakta har visat att saktfärdigheten i polisens hantering av fall av sexuellt våld mot barn inte har att göra med frånvaron eller närvaron av datalagringstiftning.³² BRÅ har inte gjort några studier av huruvida datalagring eller inhämtning effektiviserat eller förbättrat polisens verksamhet.³³ Den statistik som finns från BRÅ visar att brottsuppläsnings- och lagföranden fortsätter att minska, dessutom i snabbare takt sedan datalagringen infördes.³⁴ Idag löser polisen bara 2/3 så många våldsbrott, i absoluta tal, som de gjorde 2010.³⁵

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) och Riksrevisionen (RIR) har i två rappor-

In requesting statistics pursuant to this provision, the Commission asked Member States to supply details on instances of individual 'requests' for data. Nevertheless, statistics provided differed in scope and detail[.] Seven Member States which have transposed the Directive did not provide statistics[.] Most Member States take the view that EU rules on data retention remain necessary as a tool for law enforcement, the protection of victims and the criminal justice systems. The evidence, in the form of statistics and examples, provided by Member States is limited[.]

Enligt datalagringsdirektivet 2006/24/EG, artikel 14, skulle EU-kommissionens implementationsrapport ha utfärdats senast den 10 september 2010. Det visade sig inte vara möjligt att redan efter fyra år sammanställa en utvärdering, eftersom medlemsländerna helt enkelt struntade i sina skyldigheter att sammanställa statistik enligt direktivets artikel 10.

²⁸Conseil d'État (Högsta förvaltningsdomstolen, Frankrike), *Le numérique et les droits fondamentaux*, 2014, s. 210.

En outre, en diminuant les possibilités de collecte de renseignement de la France, il restreindrait sa capacité de coopération avec les services de renseignement étrangers les plus performants et la rendrait dépendante de ses partenaires pour sa sécurité.

²⁹Säkerhetspolisens och polismyndighetens särskilda yttranden till datalagringsutredningen, offentliggjorda av teleoperatören Bahnhof 4 september 2017.

³⁰SOU 2017:75, s. 126.

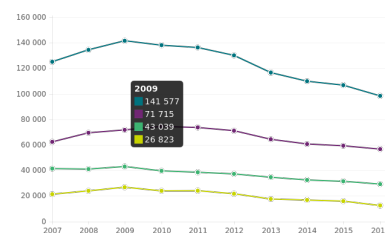
³¹DN Debatt, Mats Löfving och Dan Eliasson, 16 juli 2017, Obekväma beslut krävs för att bekämpa terrorismen.

³²Se ovan, fotnot 12.

³³Uppgift i mejl från BRÅ:s presstjänst, 7 november 2017, 13:54, till Amelia Andersdotter.

³⁴Brottsförebyggande rådet, *Personer lagförda för brott, kriminalstatistik 2016*.

³⁵*Ibid.*, s. 19.

BRÅ-kurvor. Den mörkturkosa kurvan högst upp beskriver samtliga lagföringsbeslut (domslut, strafförelägganden och åtalsunderlåtelse) under perioden 2007-2016 och pekar brantare nedåt efter datalagring än innan datalagring (datalagring och inhämtning infördes 2012). Negativ korrelation mellan datalagring och brottsbekämpning behöver inte betyda att datalagring är värdelöst, men är knappast ett bra underlag för påståendet att det är "effektivt" eller "värdfullt" heller. Bild: BRÅ:s webbplats.

ter utgivna 2016³⁶ och 2017³⁷ påtalat att poliser är dåliga på att säkra bevisning, och dåliga på att hantera den bevisning de faktiskt lyckas säkra. Både BRÅ och RIR föreslår fortbildningsinsatser för att hjälpa polisen bli mer effektiva på att undersöka brottsplatser och hantera bevismaterial. RIR föreslår utveckling av bättre ärendehanteringssystem hos både åklagarmyndigheten och polismyndigheten.

Vissa framsteg görs: under 2017 har en 48 år gammal stordator till sist kunnat pensioneras från polismyndigheten.³⁸ Men ett nytt fokus på cybersäkerhet och krångligare regler för upphandlingar kan komma att försena nyinvesteringar i ärendehanteringssystem som skulle behövas snabbt.³⁹ Ärendehanteringssystem är redan från början torra kolosser. Det finns inga bra sätt att undvika internationella storföretag och fortfarande få en lösning som ligger i teknisk framkant till en rimlig kostnad. När lager på lager med administrativa cybersäkerhetskrav läggs till den redan från början stora utmaningen blir föränderligheten än mindre, och kostnaderna desto högre.

Det kan vara så illa att det allmänna behöver prioritera. Vi kan få den fysiska, omedelbara säkerheten det innebär för medborgare att ha en polis som kan lösa egendomsbrott och personbrott utan att hållas tillbaka otillbörligt av dåliga arbetsverktyg. Eller den virtuella, indirekta säkerheten det innebär för det allmänna veta att polisen fått sina datorer godkända av Säkerhetspolisen och Försvarets radioanstalt.⁴⁰ Det tillhör en i raden intresseavvägningar som

³⁶BRÅ 2016:17, särskilt s. 72:

Enligt Brås intervjupersoner ökar volymen data och spår, vilket leder till en hög arbetsbelastning vid de it-forensiska funktionerna. De data som extraherats och säkrats ska i nästa steg analyseras. I förlängningen påverkar därmed stora datamängder även trycket på bemanning och kompetens i analysfasen. I såväl fritextsvaren från enkätundersökningen som i de intervjuer som Brå har genomfört framförs stora brister kopplade till analysfasen. Det handlar huvudsakligen om att det saknas utredningsresurser för att genomföra analyserna effektivt och rättssäkert.

Analysfasen hamnar i vissa fall i gränlandet mellan forensik och utredning. På grund av den höga arbetsbelastningen inom den it-forensiska verksamheten finns det sällan någon möjlighet för it-undersökaren att genomföra en analys av de data som säkrats. Typfallet är att det i stället är utredaren som ska hantera och analysera resultatet från it-undersökningen. Många av Brås intervjupersoner menar att analyskompetensen bland utredarna generellt är för låg och att risken är överhängande att de datauppgifter som hämtats ut därmed inte används till fullt. Utredarna saknar dessutom ofta analysverktyg för uppgiften, se nästa stycke.

³⁷RIR 2017:16, Från spår till bevis: polisens forensiska organisation, s. 33:

Granskningen visar att resursanvändningen i fältverksamheten är ineffektiv eftersom fältpersonalen på grund av brister i ärendehanteringssystemen lägger en alltför stor del av sin tid på avrapportering och beställning av forensiska undersökningar. När det gäller de forensiska metoderna används däremot dessa i huvudsak effektivt. Brottsplatsundersökningarna håller hög kvalitet, med undantag för ingripandepolisers brottsplatsundersökningar som är bristfälliga.

³⁸Computer Sweden, 22 december 2017, 48 år fick räcka – nu går polisens stordator i pension.

³⁹DN, 27 december 2017, De vill ge Säpo större befogenheter.

Säpos möjligheter att formellt ha kunnat stoppa it-skandalen på Transportstyrelsen har varit små – men nya befogenheter för Säpo kan förändra läget.

– Det blev närmast applåder från försvarsutskottet, säger Allan Widman (L) till DN.

Eller lagrådsremissen Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag (16 november 2017):

En annan sak är att Säkerhetspolisen, Försvarmakten och de säkerhetsskyddsstödjande myndigheterna genom föreskrifter, rekommendationer och rådgivning kan bidra till att underlätta arbetet med sådana frågeställningar för berörda verksamhetsutövare./.../

Sveriges inre säkerhet rör påverkan på förmågan att upprätthålla och säkerställa Sveriges statsidé avseende funktion, handlingsfrihet och oberoende. Säkerhetsskyddet för Sveriges inre säkerhet handlar till stor del om att skydda särskilt kritiska anläggningar, funktioner och informationssystem för Sveriges demokratiska statskick, rättsväsende eller brottsbekämpande förmåga.

⁴⁰Ibid., lagrådsremissen.

cyberyra och IT-optimism ofta sköljer bort, men som är desto viktigare för ett fungerande samhälle.⁴¹

Utredningens oroande grepp om rättsväsendet

Åklagare olämpliga som prövningsinstans

EU-domstolen har hänvisat till Europadomstolens domslut i mål *Szabo och Vissy mot Ungern* för att motivera behovet av en sådan föregående, oberoende prövning som hittills saknats i svensk lagstiftning.⁴² Utredaren föreslår därför en sorts föregående prövning som ska utföras av åklagare, eftersom *det allmännas* förtroende för åklagarna inte kommer att skadas av att de fattar beslut om underrättelseverksamhet de själva är inblandade i.⁴³ Utredaren menar också att åklagare saknar egenintresse: enligt utredaren skulle de aldrig ta genvägar, eller missbruka sina befogenheter.⁴⁴

Utredaren saknar uppenbarligen åklagarnas fromma lynne och ovilja att manipulera rättsläget till sin fördel. För det första hänvisar utredningen spydigt till föregående, oberoende prövning som "ett slags rättssäkerhetskrav" (mot-svarande hur utredaren är "ett slags tidigare domare" eller Stefan Löfven "ett slags statsminister" förmodar man inte – eftersom det vore spydigt).⁴⁵ För det andra är själva poängen med både EU-domstolens och särskilt Europadomstolens avgöranden att myndigheter som själva ägnar sig åt en verksamhet inte är oberoende av samma verksamhet. Ibland är man inte oberoende ens om man inte ägnar sig åt verksamheten man fattar beslut om utan bara är beroende av den på något annat sätt (ungefär på det sätt åklagare är beroende av ett gott samarbete med polisen för att kunna åtala och fälla brottslingar, eller hur ungerska justitieministern är beroende av ungerska säkerhetstjänsten).⁴⁶ Åklagare är en brottsbekämpande myndighet, precis som polisen är. De ägnar sig brottsbekämpning och bör därför inte utses att granska beslut inom brottsbekämpning.

I stället för att observera sådana ytligt uppenbara saker beklagar sig utredaren i stället över domstolarna. Utöver att de ställer fel frågor till EU-domstolen är de kontradiktoriska och långsamma.⁴⁷ I stället för enbart ta det allmännas

⁴¹Fia Ewald, 21 juli 2017, Transportstyrelsen och it-politikens kognitiva dissonans.

Informationshantering på samhällsnivå innebär ett antal intressekonflikter som jag skrivit om i tidigare blogginlägg; stat – individ, integritet – övervakning o.s.v. Den i det här mest intressanta är konflikten effektivitet/ekonomi och "säkerhet". Informationssäkerhet innehåller i sig motstridiga intressen som mellan tillgänglighet och konfidentialitet men det lämnar jag för tillfället åt sidan. Den kognitiva dissonansen uppstår när intressekonflikten negligeras eller i vissa fall t.o.m. skapas.

⁴²EU-domstolen, mål C-203/15, para. 120.

⁴³SOU 2017:75, s. 267.

Frågan är då om det allmännas förtroende för åklagarnas objektivitetsplikt skulle kunna undergrävas enbart genom att åklagare skulle kunna påstås vara frestade att hålla kvar ett ärende i underrättelsestadiet för att därigenom lättare få tillgång till övervakningsuppgifter enligt IHL i stället för att behöva vända sig till domstol och utverka ett tillstånd till hemlig övervakning av elektronisk kommunikation. Denna risk ska enligt utredningen inte överdrivas.

⁴⁴Ibid.:

Det saknas nämligen helt tecken på att åklagare av någon sorts bekvämlighetsskäl generellt sett skulle ha en tendens att tillämpa regelverk i strid med sin andemening för att på så sätt underlätta för sig.

⁴⁵Ibid., s. 263.

⁴⁶Sist nämnda exempel inom parentes är bokstavligen vad avgörandet *Szabo och Vissy mot Ungern* handlar om.

⁴⁷SOU 2017:75, s. 265.

intresse av tvångsåtgärder i beaktande, kan domstolar få för sig att beakta även *allmänhetens* intressen. Utredaren hänvisar till datalagringsutredningen från 2015 (den som misslyckades tolka EU-domstolen på ett adekvat sätt) och den förra regeringens proposition som stöd för sina teorier.⁴⁸

Maktindelning i Sverige, RF 1 kap. och domstolar

Det är svårt att tolka utredningen på något annat sätt än som att den förringar domstolar och deras roll i den moderna europeiska rättsordning Sverige underställt sig genom EU-medlemskapet och genom grundlagsändringarna 2011. Då är det politikernas jobb att ta ansvar för och försvara den rättsordning de själva, i stor enighet över blockgränserna, införlivat i regeringsformens första kapitel år 2011.⁴⁹ En av de sittande socialdemokratiska ministrarna var vid tillfället för förändringen till och med ute i media och diskuterade hur gärna han ville diskutera vad grundlagsändringarna innebar.⁵⁰

Men domarna i Tele2, Szabo och Vissy, Zakharov och Schrems⁵¹ är exempel på vad den nya maktindelningen innebär. I dessa beslut har EU-domstolen och Europadomstolen tolkat vilka rättigheter svenska staten och svenska myndigheter är skyldiga att upprätthålla för privatpersoner i Sverige. Det allmänna har att rätta sig efter dessa domar, inte att dumförklara domstolarna.

Utvecklingen gick att förutse redan då Sverige gick med i EU 1994. Omständigheten diskuterades – om än inte i dagspressen – vid tillfället för grundlagsändringarna 2011.⁵² Svartmålandet av domstolarna som rättsskipare och försöken att slingra sig förbi deras beslut i datalagringsutredningen indikerar en brist på acceptans för denna rättsordning bland svenska myndigheter, tjänstemän och politiker. Om regeringen och de brottsbekämpande myndigheterna inte är överens med rättsordningen riksdagen beslutat är det ett problem för Sverige. Det blir också ett förtroendeproblem för medborgarna: hur ska medborgarna lita på ett rättsväsende som krigar med sig självt?

I dessa tider av oro för påverkanskampanjer,⁵³ skulle det allmänna göra klokt i att begrunda vilka budskap det själv sänder ut om samhällets tillförlitlighet. Dataskydd.net har gjort några enkla frågor för regeringskansliets begrundande: 1. Varför är Sverige med i en klubb (CoE) för nationer som det allmänna menar förhindrar Säkerhetspolisen att skydda rikets säkerhet? 2. Varför är Sverige med i en union (EU) som det allmänna menar förhindrar polisen att utreda allvarliga brott mot barn? 3. Varför utser regeringen domare som ställer felaktiga frågor till EU-domstolen (kammarrätten)? 4. Varför tycker regeringen att mänskliga rättigheter ska respekteras av andra regeringar mot deras befolkningar men inte av den själv mot den egna befolkningen?

⁴⁸ *Ibid.*

⁴⁹ SVT, 24 november 2010, Ny grundlag – historiskt beslut utan debatt.

⁵⁰ DN, 24 november 2011, I dag får Sverige en ny grundlag:

DN lät de två största partierna som står bakom grundlagsändringarna – Socialdemokraterna och Moderaterna – ge sina bästa argument för tio av förändringarna i grundlag, vallag och kommunallag som röstas igenom i riksdagen i dag och träder i kraft vid årsskiftet.

– Att det är en så bred överenskommelse är orsaken till att debatten blivit mindre än vad den skulle ha varit i annat fall. Jag välkomnar alltid debatt och skulle gärna haft mer diskussioner kring detta, säger Peter Hultqvist, S-gruppledare i KU.

⁵¹ EU-domstolens avgörande i Schrems-målet där EU-kommissionens Safe Harbor-beslut ogiltigförklarades.

⁵² SNS Forskningsrapport: Demokratirådets rapport 2010. Europeiseringen av Sverige.

⁵³ Se t. ex. Prop. 2014/15:109, Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020, s. 40, 113.

Gråta i TV. Det allmänna (minus Sverigedemokraterna) verkar inte acceptera maktindelningen man godtagit dels genom EU-medlemskapet, och dels genom grundlagsändringarna som med stor enighet partierna emellan röstades igenom 2011. Maktindelning är en del av det svenska rättsväsendet, och EU-domstolen har bestämt att Sverige har gjort fel, och rättsväsendet bör agera ansvarstagande på detta i stället för att börja fäkta mot domstolarna. Rättsväsendet bör nämligen inte vara sin egen fiende.

EU-medlemskapet är inget nytt. Lissabonfördraget är inget nytt. EU:s stadga är inget nytt. Europakonventionen är inget nytt. Inga av de uttryck för rättssäkerhet, medborgerliga rättigheter och dataskydd som gjort sig gällande i datalagringsfrågan är nya. Och grundlagsändringarna 2011 kodifierade dem i svensk lagstiftning öppnare och starkare än vad som tidigare varit fallet.

Bild: M. Turan Ercan © (TheNounProject).

1		4		7	9	11	13			16		18	19	
1								15						
				10								19		21
	6		6		12					15	17			
2		9		8			14						18	20
2	3						12				16			
3			8				13	14					20	
4		5			10						17			
5				11										

VÅGRÄTT

- Hoppas vi att svenska politiker är.
- De måste polisen ändra för att upprätthålla mänskliga rättigheter.
- Kan avsluta knölp.
- Form på stjärnfigur i EU:s flagga.
- Terminal emulator.
- Bettede sig det allmänna efter 21 december 2016.
- Borde inte domstolsnejen till datalagring behöva bli.
- Toppnivådomän för land som bidrog till domslutet i april 2014.
- EUs är 4'475'757 km².
- Målagas flygplats.
- Har inte egna rättigheter, utan skyddas för människors skull.
- Förkortning för ministerrådets medlemmar.

- Europeisk toppolitiker som inte gnällt på konstitutionsdomstolar.
- Datalagringslobbyist som ibland är polis? (efternamn)
- Svensk pressbyrå begeistrad av datalagring.
- Görs det inte direkt för mänskliga rättigheter i Sverige.
- Kan man vara om man röstat för grundlagsändringarna 2011 men inte riktigt vill stå för det.
- Internationellt organ som också riktat kritik mot massövervakning.
- Har EU-domstolen meddelat en, den 21 december 2016.
- Denna sorts samhälle blir lite sämre av datalagring.

LODRÄTT

- Antal ggr rumänska konstitutionsdomstolen har sagt nej till datalagring.

- Är det att få data om datalagringens effektivitet.
- Är läget inte om de mänskliga rättigheterna stärks.
- Tidigare minister som röstade för grundlagsändringarna 2011.
- Sådan inhämtningslag bör inte antas i stället för att ta bort lagen.
- Bli man av det allmänna attacker mot europeisk rättsordning.
- Myndighet vars budgetökningar inte kompenserar för det allmänna attacker mot Sveriges rättsordning.
- Inte vårt.
- Erfaren sådan återfinns i Stockholms kammarrätt?
- Parti som röstade för grundlagsändringarna 2011.
- EU-myndighet som sagt nej till datalagring sedan 2005.
- Tid på dygnet.

- Toppnivådomän för Serbien.
- Inte gammal.
- Är EU-domstolen och Sthlms kammarrätt anklagade för.
- Minister som skulle kunna prata om vad grundlagsändringarna 2011 betyder nu.
- Antal svenska teleoperatörer som attackerats av minister under presskonferens i oktober 2017.
- Beteckning för person från land vars högsta domstol underkänt datalagring två ggr sedan -06.
- Antal gånger EU-domstolen blivit frågad om datalagring.
- Utsaga som är sann eller falsk.
- Polischef som också är samhällsdebattör (efternamn).

Bristfälligt om överskottsinformation

De generösa möjligheterna i Sverige för brottsbekämpande myndigheter att använda överskottsinformation är inte rättssäkra och påbjuder slentrianövervakning och fiskeexpeditioner. Faktum är att redan den tidigare datalagringsutredningen, SOU 2015:31, specifikt lyfte fram exempel på fiskeexpeditioner som en sorts *positiv* (!) konsekvens av datalagringen.⁵⁴

Det är häpnadsväckande då oskuldspresumtionen – som är så viktig att EU

⁵⁴ SOU 2015:31, s. 277:

Ett exempel på det är ett ärende som polisen drev parallellt med en förundersökning om grov narkotikasmuggling. Underrättelseärendet bedrevs – i tät kontakt med åklagaren i förundersökningsärendet – mot sådana personer som inte var misstänkta i förundersökningen. Syftet med underrättelseoperationen var att undersöka om de aktuella personerna sysslade med narkotikasmuggling och om detta i så fall kunde sättas samman med den pågående förundersökningen. Telefonlistorna ledde till att viss fysisk spaning kunde genomföras, men det framkom inte att någon av personerna hade något samband med den pågående förundersökningen.

Figur 3: Lilla korsordet om datalagring.

Testa om du hängt med i remissyttrandet och om du läst fotnötterna ordentligt! De första tio korrekta lösningarna som mejlas in till info@dataskydd.net eller till vår kontaktadress på första sidan får Dataskydd.net-stickers (förutsatt att vi får en mottagaradress, som vi givetvis inte sparar längre än vi behöver för att skicka iväg priset!). Av: Dataskydd.net ☺

har ett helt direktiv som handlar bara om den⁵⁵ – är grundläggande i europeisk rätt. Även i svensk rätt, då Sverige undertecknat Europeiska konventionen för mänskliga rättigheter. Fiskeexpeditioner lyftes fram som en av de största riskerna med datalagring av Europeiska datatillsynsmannen 2005.⁵⁶ Datalagringens störning av oskuldspresumtionen är en av anledningarna till att rumänska konstitutionsdomstolen hela tre gånger motsatt sig datalagringslagar i Rumänien.⁵⁷

Eftersom domstolar i Sverige tillämpar fri bevisprövning sker det ingen granskning i domstolen av om polisen eller åklagarna inhämtat bevisning på ett korrekt sätt, inklusive med avseende på överskottsinformationsregler. Möjligheten och incitamenten för försvarsadvokater att genomföra sådan granskning är begränsad (domstolen får ju ta bevisen i beaktande oavsett). *Sammantaget* finns det starka incitament för åklagare och poliser att *fuska* eftersom upptäcktsrisken är låg, och deras uppläringsciffror så låga att de blivit föremål för omfattande samhällsdebatt.

Redaktionell reklam för moderna adressöversättare?

Utredaren påstår sig göra en redaktionell ändring i lagstiftningen med innebörden att användare bakom *network address translation* (NAT) kan identifieras,⁵⁸ som dock inte är redaktionell för de teleoperatörer i Sverige som tvingas göra dyra nyinvesteringar. I praktiken betyder utredarens förslag att klassisk NAT, där samma källport kan användas mot flera destinationer, blir otillåten. Men klassisk NAT måste man även lagra destinationsadress- eller port för att unikt kunna identifiera ett trafikflöde, och därmed användarens adress. All sådan utrustning som redan finns hos operatörerna måste alltså, enligt utredarens förslag,⁵⁹ bytas mot adressöversättare som inte överlagrar källportar alternativt översättare som statiskt allokerar portintervall per användare.

Ingen utom försäljarna av moderna adressöversättningsverktyg jublar över en sådan utveckling. Dataskydd.net ställer sig emot att det allmänna ska införa några särskilda tvång på teleoperatörer att genomföra dyra nyinvesteringar.

Ska stora summor läggas på något, borde det vara på högre IT-säkerhet och bättre ärendehanteringssystem. För varför lägga pengar på att trotsa EU-domstolens krav på Sverige vad gäller rättssäkerhet för svenska medborgare, i stället för att investera i något vars bristfällighet vid upprepade tillfällen⁶⁰ utpekats som huvudorsak till polisiär ineffektivitet i Sverige?

⁵⁵Direktiv (EU) 2016/343 om förstärkning av vissa aspekter av oskuldspresumtionen och av rätten att närvara vid rättegången i straffrättsliga förfaranden.

⁵⁶Yttrande från Europeiska datatillsynsmannen om förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om bevarande av uppgifter som behandlats i samband med tillhandahållande av allmänna elektroniska kommunikationstjänster och om ändring av direktiv 2002/58/EG (KOM(2005) 438 slutlig) (2005/C 298/01).

⁵⁷Scoop, nummer 4 2017 (vinter), Amelia Andersdotter, Övervakning med alla medel? s. 36:

I Rumänien har konstitutionsdomstolen förklarat datalagring olovlig tre gånger de senaste tio åren. Jag frågar Bogdan Manolea, jurist i Bukarest, om varför domstolen säger nej om och om igen.

– För att datalagring inskränker oskuldspresumtionen.

Vad händer politiskt, när domstolen säger nej?

– Politiker måste respektera domstolens beslut. Men i praktiken finns det sätt. Ett tag sparade de ombudsmannen. Utan ombudsmannafunktionen finns inget sätt att överklaga regeringsbeslut till domstolen[.]

⁵⁸SOU 2017:75, s. 26.

⁵⁹*Ibid.*, s. 311.

⁶⁰Se ovan, fotnot 36 och 37.

En bättre väg framåt

Ta bort inhämtningslagen
— Lag (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet ska tas bort. — Rättegångsbalken innehåller tillräckliga regler för att utreda brottslig verksamhet.
Ta bort 16a–16f §§ i lag (2003:389) om elektronisk kommunikation.
— Datalagringsparagraferna i lagen om elektronisk kommunikation ska tas bort.
Ta bort 22 § i lag (2003:389) om elektronisk kommunikation.
— Med undantag för 22 § 1 st 8 punkten, ett undantag syftat att låta SOS Alarm skicka kris-SMS till specificerade medborgare i stället för till privatpersoner som befinner sig inom ett visst område, rör alla punkterna olika sätt som brottsbekämpande myndigheter kan kringgå rättssäkerhetsreglerna i Rättegångsbalken.
Domstolar utför föregående, <i>oberoende</i> prövning.
— Praktiskt, men även semantiskt, innebär ordet <i>oberoende</i> att en myndighet som exekverar något (till exempel underrättelsearbete eller brottsbekämpning) inte är oberoende av det den exekverar.
Läs beslutsunderlag från BRÅ och RIR.
— Effektivitet i polisens och åklagarnas verksamhet är inget okänt eller ostuderat område. Beslutsunderlag och rapporter som redan producerats av för ändamålet upprättade svenska myndigheter kan ge en indikation på vilka problem för effektiviteten som faktiskt finns hos myndigheterna och hur man kommer till rätta med dem. — Investera i fortbildning, till exempel träning i brottsplatsundersökningar för ingripandepoliser. — Fundera på om det kanske är polisen som behöver nya IT-system, särskilt för ärendehantering, i stället för att det är teleoperatörerna skulle vara i behov av nya IT-system för NAT. Undersök hur utveckling och lansering av sådana ärendehanteringssystem kan göras på ett bra och effektivt sätt. Att frågan inte är enkel är ingen ursäkt att skjuta den åt sidan.
Ta ansvar för EU-medlemskapet och konventionella rättigheter.
— Att riksdagspartierna fattar beslut som avancerar det europeiska samarbetet, men inte vill ta ansvar för beslutens konsekvenser i Sverige, är ett problem för EU:s legitimitet och för Sveriges legitimitet. De svenska säkerhetstjänsterna kommer bara i begränsad utsträckning kunna åtgärda det svackande förtroendet för den svenska rättsstaten om svaga och fega politiska ledare ljuger för medborgarna om vem som utövar vilken makt och varför.
Ta bort fri bevisprövning i straffrättsliga processer.
— Inför en regel om att metoden med vilken bevis tagits fram alltid ska redovisas i domstol, och att bevis som inte säkerligen kan sägas ha tillkommit på ett lagligt sätt inte får tas i beaktande av domstol.

Källhänvisningar

Rättsfall

1. Grondwettelijk Hof, Arrest nr. 84/2015 van 11 juni 2015. <https://tweaking.net/files/upload/2015-084n.pdf>
2. Върховният административен съд на Република България, Петчленен състав, II колегия, решение No. 13627, дело No. 11799/2008. http://aip-bg.org/pdf/reshenie%2013627_december%2008.pdf
3. Конституционно дело No. 8/2014 г. съдия-докладчик Кети Маркова (Обн., ДВ, бр. 23 от 27.03.2015 г.), решение No. 2, София, 12 март 2015 г. <http://constcourt.bg/en/Acts/GetHtmlContent/00025810-e1fb-4f7d-bced-a09c85bab51e>
4. Ανώτατο Δικαστήριο της Κύπρου (Πολιτικές Αιτήσεις Αρ. 65/2009, 78/2009, 82/2009 και 15/2010-22/2010). [http://www.supremecourt.gov.cy/Judicial/SC.nsf/All/5B67A764B86AA78EC225782F004F6D28/\\$file/65-09.pdf](http://www.supremecourt.gov.cy/Judicial/SC.nsf/All/5B67A764B86AA78EC225782F004F6D28/$file/65-09.pdf)
5. ECLI:EU:C:2009:68, C-301/06, Republic of Ireland. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-301/06>
6. ECLI:EU:C:2012:219, C-461/10, Bonnier Audio. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-461/10>
7. ECLI:EU:C:2014:238, C-293/12, Digital Rights Ireland. <http://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-293/12>
8. ECLI:EU:C:2014:1998, C-46/13, H. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-46/13>
9. ECLI:EU:C:2017:222, C-203/15, Tele2. <http://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-203/15>
10. ECLI:EU:C:2017:222, C-698/15, Watson. <http://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-698/15>
11. ECLI:EU:C:2017:630, C-475/16, K. <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-475/16>
12. Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter (fjärde sektionen), K.U. mot Finland, Application No 2872/02. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-89964>
13. Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter. Zakharov v. Ryssland (Application no. 47143/06), 4 december 2015. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-159324>
14. Europeiska domstolen för mänskliga rättigheter. Szabo och Vissy v. Ungern (Application no. 37138/14), 12 januari 2016. <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-160020>
15. BVerfG, Urteil des Ersten Senats vom 02. März 2010 - 1 BvR 256/08 - Rn. (1-345) http://www.bverfg.de/e/rs20100302_1bvr025608.html
16. Oberverwaltungsgericht NRW, 13 B 238/17. http://www.justiz.nrw.de/nrwe/ovgs/ovg_nrw/j2017/13_B_238_17_Beschluss_20170622.html
17. Digital Rights Ireland, High Court decision on our data retention challenge, 5 maj 2010. <https://www.digitalrights.ie/high-court-decision-on-our-data-retention-challenge/>
18. Rechtbank Den Haag, Team Handel – voorzieningenrechter, zaak-/rolnummer: C/09/40009/KG ZA 14/1575. <https://tweaking.net/files/upload/uitspraak-WBT.pdf>
19. NJA 2014 s. 990, <https://lagen.nu/dom/nja/2014s990>
20. Lietuvos respublikos konstitucinis teismas, Byla Nr. 34/2000-28/01. <http://www.lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta309/content>
21. Decizia nr.1258 din 8 octombrie 2009 referitoare la excepția de neconstituționalitate a prevederilor Legii nr.298/2008 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului sau de rețele publice de comunicații, precum și pentru modificarea Legii nr. 506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice. <http://www.legi-internet.ro/jurisprudenta-it-romania/decizii-it/decizia-curtii-constitutionale-referitoare-la-legea-pentru-pastrarea-datelor-de-trafic-298-2008.html>

22. Decizia Nr.440 din 8 iulie 2014 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii nr.82/2012 privind reținerea datelor generate sau prelucrate de furnizorii de rețele publice de comunicații electronice și de furnizorii de servicii de comunicații electronice destinate publicului, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr.506/2004 privind prelucrarea datelor cu caracter personal și protecția vieții private în sectorul comunicațiilor electronice și ale art.152 din Codul de procedură penală. Det går att söka på Număr dosar CCR: 478D/2014 på <https://www.ccr.ro/ccrSearch/MainSearch/SearchForm.aspx>
23. Decizia Nr.17 din 21 ianuarie 2015 asupra obiecției de neconstituționalitate a dispozițiilor Legii privind securitatea cibernetică a României. Det går att söka på Număr dosar CCR: 1419AI/2014 på <https://www.ccr.ro/ccrSearch/MainSearch/SearchForm.aspx>
24. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 10/2014 z 29. apríla 2015. https://www.ustavnysud.sk/docDownload/6c439346-cdfa-442d-86e7-5f616e2cf9f4/%C4%8D.%201%20-%20PL.%20%C3%9AS%2010_2014.pdf
25. Republika Slovenija Ustavno Sodišče, številka: U-I-65/13-19, datum: 3.7.2014. Länk till domslut här: <https://edri.org/slovenia-data-retention-unconstitutional/> (dock ej i PDF-format)
26. 2011/03/22 - Pl. ÚS 24/10: Data Retention in Telecommunications Services, Tjeckien, Ústavní soud. <https://www.usoud.cz/en/decisions/20110322-pl-us-2410-data-retention-in-telecommunications-services-1/> [på engelska!]
27. High Court of Justice, Queen's Bench Division, Divisional Court, before Lord Justice Bean and Mr Justice Collins, Case No: CO/3665/2014, CO/3667/2014, CO/3794/2014 [2015] EWHC 2092 (Admin). https://www.judiciary.gov.uk/wp-content/uploads/2015/07/davis_judgment.pdf
28. Der Österreichische Verfassungsgerichtshof, VfGH, G 37/02 ua, February 27, 2003. https://epic.org/privacy/intl/austrian_vfgh-022703.html
29. Der Österreichische Verfassungsgerichtshof, Vorlage an den EuGH, G 47/12 ua, 28 November 2012. https://www.vfgh.gv.at/downloads/vorabentscheidungsunterlagen/vorratdatenspeicherung_vorlage_eugh_g47-12.pdf

Offentliga tryck

1. Brottsförebyggande rådet, Rapport 2016:17, It-inslag i brottsligheten och rättsväsendets förmåga att hantera dem. https://www.bra.se/download/18.3c6dfe1e15691e1603ec36fc/1475217105668/2016_17_It-inslag_i_brottsligheten.pdf
2. Brottsförebyggande rådet, Personer lagförda för brott, kriminalstatistik 2016. <https://www.bra.se/brott-och-statistik/kriminalstatistik/personer-lagforda-for-brott.html> [åtkomst: 30-12-2017]
3. Conseil d'État (Högsta förvaltningsdomstolen, Frankrike), Le numérique et les droits fondamentaux, 2014. <http://www.ladocumentationfrancaise.fr/rapports-publics/144000541/index.shtml>
4. EDPS. Yttrande från Europeiska datatillsynsmannen om förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om bevarande av uppgifter som behandlats i samband med tillhandahållande av allmänna elektroniska kommunikationstjänster och om ändring av direktiv 2002/58/EG (KOM(2005) 438 slutlig) (2005/C 298/01). https://secure.edps.europa.eu/EDPSWEB/webdav/site/mySite/shared/Documents/Consultation/Opinions/2005/05-09-26_data_retention_SV.pdf
5. Regeringen, Prop. 2014/15:109, Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020. <https://www.regeringen.se/contentassets/266e64ec3a254a6087ebe9e413806819/proposition-201415109-forsvarspolitisk-inriktning--sveriges-forsvar-2016-2020>
6. Regeringen, lagrådsremiss, 16 november 2017, Ett modernt och stärkt skydd för Sveriges säkerhet – ny säkerhetsskyddslag. <http://www.regeringen.se/rattsdokument/lagratsremiss/2017/11/ett-modernt-och-starkt-skydd-for-sveriges-sakerhet--ny-sakerhetsskyddslag/>
7. Report from the European Commission to the Council and the European Parliament, COM(2011) 225 final, Evaluation report on the Data Retention Directive (Directive 2006/24/EC). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0225:FIN:en:PDF>

8. Riksrevisionen, rapport 2017:16, Från spår till bevis: Polisens forensiska organisation. https://www.riksrevisionen.se/PageFiles/26972/RiR_2017_16_POLISEN_FORENSIK_ANPASSAD.pdf
9. SOU 2015:31, Datalagring och integritet. <http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2015/03/sou-201531/>
10. SOU 2016:7, Straffskydd och integritet. <http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2016/02/sou-20167/>
11. Säkerhetspolisens särskilda yttrande (på svenska) av experterna Kurt Alavaara och Per Lagerud (Säkerhetspolisen) (odaterat). http://www.sakerhetspolisen.se/download/18.5acd409615d7e1ec828463/1507718764927/sarskilt_yttrande_datalagring.pdf [åtkomst: 30-12-2017]
12. Säkerhetspolisens Statement (på engelska) submitted by Swedish Security Service experts in the data retention inquiry, Senior Policy Advisor Kurt Alavaara and Chief Legal Advisor Per Lagerud (undated). <http://www.sakerhetspolisen.se/download/18.5acd409615d7e1ec8284f4/1509717642083/Statement-data-retention.pdf> [åtkomst: 30-12-2017]

Längre källor

1. McCormick, D.N. & Summers, R. S. (ed.), *Interpreting Precedents: A Comparative Study*, 1997. [ej tillgänglig som nätresurs]
2. SNS Forskningsrapport: Demokratirådets rapport 2010. Europeiseringen av Sverige. <https://www.sns.se/aktuellt/demokratiradets-rapport-2010-europeiseringen-av-sverige/>

Nyhetsartiklar, övrigt

1. Computer Sweden, 22 december 2017, 48 år fick räcka – nu går polisens stordator i pension. <https://computersweden.idg.se/2.2683/1.695281/polisens-stordator-pension>
2. DN Debatt, Mats Löfving och Dan Eliasson, 16 juli 2017, Obekväma beslut krävs för att bekämpa terrorismen. <https://www.dn.se/debatt/obekvama-beslut-kravs-for-att-motverka-terrorisemen/>
3. DN Debatt, Sigurd Heuman et al, 10 oktober 2017, ”Så kan svensk datalagring anpassas till EU-rättens krav”. <https://www.dn.se/debatt/sa-kan-svensk-datalagring-anpassas-till-eu-rattens-krav/>
4. DN, 24 november 2011, I dag får Sverige en ny grundlag. <https://www.dn.se/nyheter/sverige/i-dag-far-sverige-en-ny-grundlag/>
5. DN, 27 december 2017, De vill ge Säpo större befogenheter. <https://www.dn.se/nyheter/sverige/de-vill-ge-sapo-storre-befogenheter/>
6. Fia Ewald, 21 juli 2017, Transportstyrelsen och it-politikens kognitiva dissonans. <http://www.fiaewald.se/uncategorized/transportstyrelsen-och-it-politikens-kognitiva-dissonans/>
7. Göteborgsposten (Owe Nilsson, TT), 12 oktober 2017, ”Grunden för EU-domen ifrågasätts”. <http://www.gp.se/nyheter/sverige/grunden-f%C3%B6r-eu-domen-ifr%C3%A5gas%C3%A4tts-1.4725039>
8. NyTeknik, 11 oktober 2017, Ministern om datalagring: Svårt få ut trafikuppgifter. <https://www.nyteknik.se/digitalisering/ministern-om-datalagring-svart-fa-ut-trafikuppgifter-6877135>
9. Scoop, nummer 4 2017 (vinter), Amelia Andersdotter, Övervakning med alla medel? [ej webb]
10. Svenska dagbladet Brännpunkt, ECPAT, 11 oktober 2017, Datalagring är ett måste för att komma åt förövare. <https://www.svd.se/datalagring-ett-maste-for-att-komma-at-pedofiler>
11. SVT, 24 november 2010, Ny grundlag – historiskt beslut utan debatt. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/ny-grundlag-historiskt-beslut-utan-debatt>
12. TV4, Kalla fakta, Polisen missade smygfilmande pedofil, 10 januari 2017. <http://www.tv4.se/kalla-fakta/klipp/polisen-missade-smygfilmande-pedofil-3769597>